

Մենք ևս կը խնդրեմք որ Պօլսեցիք Համակրական աջօր նոյնն այս ընկերութեան, որ Հարստանի մէջ մատուորական լոյսը կը սփռէ, և կը փափարինք տեսնել մայրաքաղաքին ուսումնասէր ազգայնոց առ այն մատուցանելիք ձեռնառուութիւնը, որու ըստ ամենայնի կարօտ է, մանաւանդ թէ նոյն խկ Սերաստիոյ մէջ ոխերիմ և խռովարար թշնամիներէ սաստկապէս կը նեղուի:

Ծիածան. Թիւ 59:

Ուշիւոյ չորս իշխաններէն Աէնի Տիւնեա Աստուածատուր Էֆէնաին, զոր Բ. Գուռը միւս երեք ընկերացը Հեա Ուշիւոյ ժողովին անդամ անուանած և Մէճիաիէ նշանաւ պատուած էր, անցեալները մայրաքաղաքէս Հալէպ և անկէջ ալ Ուշիւա դառնալէ քահի մ'օր ետքը Հիւանդացիք և շկիւնալով բժկուիլ, վախճաներ է:

Մասիս. Թիւ 468:

Գեր. Սահակ Եպիսկոպոս Երթ. Տէմբէնու Լաւրապետի Հապէշապատն ուղարարութեան պարտաւար:

(Շրմանութիւն և վերջ)

Գեր. Սահակ պապական եւ իր Արթ. ընկերը Վախշում Կովագի իշխանէն ալ թէ և քանիցս իրենց միաբանութեան ծոցը վերագտնալու հրաման խնդրեր են, բայց միշտ սա պատասխանը առեր են թէ զձեզ վար դնելը կամ ճամբելը ետքէն ժողովով որոշուելիք խնդիր մըն է, այն ատենը լուր կուտամ, հիմայ հանգիստ նստեցէք: Քիչ մը ետքը Տօրկա Քիսանըմէրէն ըստած զիւզը իրկեր է գնացին սրբութիւնը, զիւզացուոց հրաման խրկելով որ օրինաւոր ուսելիք ասն. բայց հեն ալ գրեթէ չբարբութեամբ կեանք անցունելու զատապարտուեր են. և վերջապէս նոյն զիւզէն մահուան վտանգներէ հազիւ հազ ազատելով, որունմանբաման պատմութիւնը ընել խիտտ երկար կըլայ, Պէլէասյի Ապուհա Թէրլէմանօժ կոչուած անգը ցոյց տուեր է նոյնն բնակութեանը համար, ուր ևս քանի մը անգամ իրենց վերագործը խնդրեր են զրով, բայց

ճանապարհ չկայ, ես գձեզ օրինաւոր կերպով պիտի խրկեմ, հիմայ այնչափ հարուստ չեմ, քիչ մը ատեն սպասեցէք, եւ այն եւայն կըսէ եղիք. սասնելով տարի մը չափ ալ այն կողմերը անցունելու պարտաւորուեր են մինչև որ վերջին օրերս Մուսավիայի Գաղղիական եւ միանգամայն Անդղիական հիւպատոս Պ. Միւնգլինճէրի մէկ նամակը եկեր հասեր է Վախշում Կովագիին ուղղեալ, որով հիւպատոսը իրեն կիմացունէ թէ Թէկրիի ճամբան քաց է, և թէ Տէճան Քասան (Քասայի իշխան) պատրաստ է ճամբայ տալու. ուստի կաղաչէ որ իւր քովը հիւր եղող եկեղեցականներուն Ս. Երուսաղէմ վերագաւնալու հրաման տալու բարեհաճի. այս լուրը նոյնն սրբութեան ալ հասեր է Մուսավիա բնակող Պ. Առաքել Յ. Ճիվէլէկեան հարազգի անձին կողմանէ յատուկ զրով մը, որուն ազգասիրական եռանդը զովութեան արժանի է: Գեր. Սահակ Եպիսկոպոսն ալ անմիջապէս խնդրալիք մը ուղղեր է իշխանին, որպէս զի իրենց հրաման տալոյ բարեհաճի. նա ալ խնդրուած հրամանը տալու վերջապէս զիջեր և իւր կողմանէ երկու ջորի պարզեւելով ճամբայ հասնել տուեր է գնացին սրբութիւնը, (ինքը հինգ վեց աւուր ճամբայ հետի կըգտնուի եղեր այն միջոցին), և միանգամայն իւր հաւատարիմներէն մէկը յատկապէս պատգամաւոր զրկելով նորին միջնորդութեամբը աղաչէր է որ հիւպատոսին հետ համամաութեամբ միջնորդ կանգնին իւր եւ Թէկրիի իշխան Տէճան Քասային մէջ հաշտութիւն ընելու, և յաւելցուցեր է թէ ներողամտ պէտք է ըլլան սր ըստ արժանոյն պատուած չէ զիրենք. նոյնն սրբութիւնն ալ արժան եղածը անօրինելու խոստանալով, ներկայ տարուոյս աւազ չորերշաբթի օրը նոյն երկրէն ճամբայ ելնելու պատրաստուած ժամանակին, տեղացուց բոլորին ալ համակրութիւնն արդէն զրուած ըլլալովնին, մեծէն մինչև պղտիկը լաւատ աջօր աղաչեր են որ չերթան ու Գեր. Սահակ Եպիսկոպոսը իրենց Ապուհա (առաջնորդ) ըլլայ փոխանակ Ղպտի Եպիսկոպոսին, և Վախշում Կովագիին ալ բարկացեր ու հայհոյութիւններ ըրեր են որ նորին զիրապատուութեանը պէս Եպիսկոպոս մը ձեռքէ կը հանէ կոր. այսպէս բոլորին ալ սիրտը հետեքնին տանելով և նոյն երկրին կառավարչին հրամանաւը 200ի չափ զինուոր իրենց ուղեկից ունենալով մեկներ են մեր եկեղեցականք. բայց զիւզացուոց բեւ մը ըլլալու համար կէս ճամբէն ետ դարձուցեր են զինուորները. և նոյն ինքն զիւզացուոց տաջնորդութեամբ Ալի ըստած լեռնային եւ անջրդի ճանապարհէն քաղում դժուարութեամբ և նեղութեամբ 42 օր ճանապարհորդութիւն ընելով Տէճան կամ Տէճագճան Քասայի տիրուպետութեան Թէկրի

երկրին Ասիոս անուն մայրաքաղաքը հասեր են բայց նոյն իշխանը նոյն տեղէն Յ ժամու չափ հեռի Արաւու քաղաքը գտնուելուն պատճառաւ, եկեղեցականք իմացուցիւր են իրեն որ հոն երթալ, եւ թէ նոյն տեղւոյն եկեղեցին տեսնել կը փափարին. նա ալ զպիբնուէն մեծապէս շնորհապարտ ըլլալիքը յայտնելուն վրայ, նոցին սրբութիւնը ուղղակի նոյն քաղաքի եկեղեցին գացիւր են, որ հնութիւն մը է կըսեն, եւ եկեղեցիէն ելնելուն իշխանին նոր կանոնաւոր զօրքերէն ՅՅի մը չափ զինուոր զիրենք բարեւեր եւ իշխանին վրանը առաջնորդիւր են; որուն մտտեցած ատեննին իշխանը անմիջապէս վրանէն դուրս ելնելով մեծ պատուով զիմաւորիւր է զնոցին սրբութիւնը եւ սուրբ խոյնիւր հրկրպագիւր է. յետոյ իւր վրանին բովը ուրիշ վրան մը յատկացուցիւր է որ հոն հանդիւն. եւ պահպանութեան համար ալ զինուոր տուեր է: Հետեւեալ օրը իւր բանակին առաջնորդութեամբը եւ ինքը եկեղեցականաց ետեւէն քաղելով Ասիոս անտիւր են, ուր թնդանօթներ արձակել տուեր է ի պատիւ հայ եկեղեցականաց, ինչպէս որ սովորութիւն է եղեր նոյն արարողութեամբ ընդունելի Ղպտի եպիսկոպոսը. հոս շարքաթէն աւելի մեծ պատուով հիւրընկալիւր է զնոցին սրբութիւնը. եւ սոյն միջոցին բոլոր ճամբու վրայ զոնուած քաղաքաց լուր խրիւր է որ նոյն եկեղեցականներն ամեն տեղ զիմաւորելով, արժանաւայելի պատուով ընդունին:

Գեր. Սահակ եպիսկոպոսն իշխանին այս մարդասիրական գովելի յատկութիւնները տեսնելով, զոր մինչեւ նոյն օրը չէ գտած ուրիշ մէկու մը վրայ, քովը զոնուած տատափի վրայ նուրբ փորագրեալ քանի մը կտոր այլ եւ այլ պատկերներ եւ խաչեր նուիրեր է, որոնց հետ նաեւ սրբոյն Ստեփաննոսի մատուցը պարունակող Յէլլանի գոյնզգոյն քարերով յերիւբեալ ոսկի խաչը, զոր սրինաւոր մէկու մը ընծայուիլը պատուիրած է եղեր Երուսաղէմայ սրբապան Պատրիարքը. իշխանն ալ ի փոխարէն յիշտոակի իւր վիզը կախուած փորրիկ ոսկի խաչը Կորին զերպատուութեանը նուիրեր է. նաեւ Կոցին սրբութեան հեծանելիաչը յատկացեալ զարդարուած երկու ջորի եւ երկու ուրիշ ջորի ալ իրենց բեւերուն համար նուիրելէն զատ, 1000 հատ աւստրիական թալէր շնորհիւր է ճամբու ծախքի մամար, եւ խոտապիւր է թէ Ս. Երուսաղէմայ վանքին ալ արժանաւայելի նուէր մը պիտի ընէ ժամանակին. միանգամայն առ նշանակութեան արժանի պատուէրը ըրեր է, թէ այսուհետեւ Հապէշու տանէն Ս. Երուսաղէմ ուխտի ով որ գայ ու ծնորդ իւր իշխանական կերպով կնքեալ հրամանագիր չունենայ, չըլլայ որ ընդունին ու պաշտպանեն, որպէս զի հիսուսաբար սովորութիւնը նորէն հաստատուի:

նաեւ ծանուցիւր է, թէ եպիսկոպոսն նոր զպիբ Ղպտի եպիսկոպոսին, որ ճամբան է եղեր, զրիւր է թէ Հապէշաստան չտած զիրենք տեսնէ անգամ մը եւ ժողովը ընէ, որպէս զի երկրին կրօնական պիտայիցը լիովին տեղեկութիւն ստանայ. ըստ որում երկու տարի է որ, ըսեր է, Չեր սրբապետութիւնը ազէկ տեղեկացած է այս մասին. ուստի կազաչեմ որ Կորին գերպատուութիւնը տեսնելու քարեհանձիր, եւ ի միասին ժողով ընելով, հարկու պատշաճ եղածը իմաց տար իրեն. ըսելով յուլիս Յին ճամբայ հասնել է զԿոցին սրբութիւնը, եւ մինչեւ կէս ժամու ճամբայ ուղեկից եղեր է զօրօք հանդերձ եւ թմրկաց ու սրնոցաշնուագնիւրով. եւ իրարմէ բաժնուելու ժամանակ Կոցին սրբութիւնը ջորիէն վար իջնելով զօրքը օրհներ եւ խրատ տուեր են որ իշխանին յարգն ու պատիւը քաջ ճանչնան եւ իրեն հաւատարիմ ճառայութիւն ընեն. յետոյ իշխանին փոխանորդը բաւական զօրօք մինչեւ մէկ աւուր ճամբայ Պիհիլայ ըսուած զիւզը ուղեկից եղեր է, ուր Գեր. Սահակ եպիսկոպոսը բանակին մեծ թնդուելը պիտի օրհնէ, եղեր ըստ խնդրանաց նոյն փոխանորդին, եւ սոյն առթիւ մեծ հացկերոյթ մը ալ պատրաստուեր է. թէ հացկերոյթին եւ թէ թմրկին օրհնութիւնները տրուելէն եւ նոյն զիշերը հոն անցունելէն ետքը, հետեւեալ առտուն եկեղեցականք հրաժնշտնին տալով ճամբորդութիւնին շարունակիւր են, ամեն տեղ սիրալիւր ընդունելութիւն զոնելով, մինչեւ որ Աստարա ըսուած սահմանադուրսը հասնել են. ահա սոյն տեղը տեսակցիւր եւ պատուիրեալ ժողովը ըրեր են վերոյիշեալ նոր Ղպտի եպիսկոպոսին հետ, որ Կոցին սրբութեան տուած տեղեկութիւններուն համար մեծ շնորհակալութիւն յայտնել է. այսպէս իրարմէ բաժնուելով եկու օրէն ողջամբ եւ անվտանգ Մուսավիպ հասեր են. ուր նոյն տեղի վերոյիշեալ հիւպատոսը զիրենք սիրով ընդունելով, Կոցին սրբութեան եւ իրենց ընկերակցաց ու սպասաւորաց ընդ ամենը 8 հողիի համար մինչեւ Սիվէլիշ պէտք եղած շոգինաւի նաւայինը հոգացեր է. իսկ եզմիրի Վերջապոյս Արարատեան. լրագրէն առնելով թիւ 338 օրաթերթնուող մէջ հրատարակուած 40 լիրայի արժողութեամբ հաղուստ եւ 1000 Սպանիոյ թալէր պատրաստ զոամը, եւ թէ Գահիրէի Անդրիոյ ընդհանուր հիւպատոսը յիսուի յու զարկած է ի Հապէշաստան առ Գեր. Ս. Սահակ եպիսկոպոս, Կորին Գերապատուութեան ձեռքը ասոնց մէկն ալ չէ հասած երբէր:

Ահա սոյն պատմութեան ընթացքէն կը տեսնուի որ մեր տարաբաղ յուիրակները ուր որ զանուեր են, նոյն տեղւոյն կամ երկրին տիրող իշխանը չէ ուղեր որ ծնօրէ հանէ այսպիսի աւար մը, որ ծրիապէս ձեռք

